

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

Managementletter 2022

Gemeente Hoorn

Aan het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente Hoorn
Postbus 603
1620 AR HOORN

Onderwerp
Managementletter 2021

Datum
30 november 2022

Kenmerk
312019007.22.360

Geacht college,

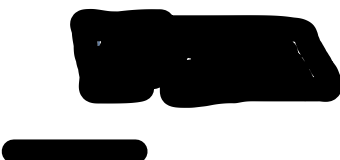
Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2022, de interim-controle voor uw gemeente uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. In onze managementletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen opgenomen. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2022 te signaleren en onder uw aandacht te brengen.

Wij merken op dat deze brief is opgesteld ten behoeve van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hoorn en niet zonder onze toestemming aan derden mag worden verstrekt.

De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het college als onderdeel van het continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de jaarrekening. Graag willen wij deze rapportage en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader met u bespreken.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot deze managementletter:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Managementsamenvatting	2
1. Inleiding	4
2. Onze evaluatie van uw interne beheersomgeving....	6
3. Procesbevindingen.....	16
4. Overige onderwerpen	23

Managementsamenvatting

Managementsamenvatting

Uw interne beheersomgeving

- U bent bezig met het zetten van een volgende stap in het volwassenheidsniveau van de informatiebeveiliging. Monitor de voortgang van de nog te maken verbeteringen om aan het gewenste beveiligingsniveau te voldoen.
- U wilt stappen zetten op het gebied van treasury en risicomanagement. Wij adviseren u bij de ontwikkeling van uw risicomanagement te borgen dat een risicoanalyse geen eenmalige exercitie is, maar meer cyclisch in te bedden in de organisatie.
- De accountant is vanaf verslagjaar 2022 verplicht om te rapporteren over fraude in de controleverklaring. U heeft een start gemaakt met het rapporteren over frauderisico en de beheersing daarvan. Dit heeft echter nog niet geleid tot een “integrale frauderisicoanalyse”.

Procesbevindingen

- Wij adviseren u om vanuit een centraal overzicht te bewaken dat alle tussenrekeningen periodiek worden beoordeeld en leeg geboekt door verantwoordelijke medewerkers.
- Wij adviseren u de (invoer-)controles met betrekking tot uw salarisadministratie die periodiek worden uitgevoerd zichtbaar uit te voeren.
- Uit de spendanalyse is gebleken dat voor de inzet van gebiedsteams wordt gerefereerd aan een inmiddels afgelopen convenant. U heeft inmiddels uw juridisch adviseur gevraagd mee te kijken in verband met de rechtmatigheid.
- Sprake van diverse procesbevindingen ten aanzien van het sociaal domein:
 - Maak zo spoedig mogelijk uw plan van aanpak om in mindere mate afhankelijk te zijn van productieverantwoordingen en deel dit plan met ons.
 - Zorg ervoor dat de vastlegging van de identificatie op consistente wijze gebeurt.
 - Onderzoek of het mogelijk is dat het systeem in de voorgeschreven gevallen het 4-ogen-principe afdwingt, alvorens het besluit definitief wordt gemaakt.

Status rechtmatigheidsverantwoording

- De uitvoering van de verbijzonderde interne controle heeft onder andere geleid tot een tussentijdse rapportage met bevindingen over het eerste half jaar 2022. Wij adviseren u kennis te nemen van de rapportage en erop toe te zien dat bevindingen worden opgepakt en afgerond.
- Uw interne controleplan en uitvoeringsplan vormen een goede basis voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording voor het verslagjaar 2023, welke in het kalenderjaar 2024 wordt vastgesteld. Wij adviseren na te gaan in hoeverre uw interne werkzaamheden aansluiten op de werkzaamheden van ons als accountant.

Overige onderwerpen

- Uw huidige (voorzichtige) inschatting is dat het in 2024 weer mogelijk is om voorzieningen voor meerjarig groot onderhoud te treffen.
- Wij wijzen u erop dat u administratief goed onderscheid moet blijven maken tussen de spaarcomponent en de onderhoudscomponent van de uitgaven aan de riolering.
- Blijf kritisch kijken naar de verschillende scenario's welke zijn opgenomen in de risico analyse van Bangert en Oosterpolder. Zo houdt u inzicht in eventuele schattingonzekerheden.
- Evalueer tijdig de omvang van de uitgevoerde deelwaarnemingen vanuit uw verbijzonderde interne controle.

1. Inleiding

1. Inleiding

Onze controleaanpak is risicogericht

In het kader van onze interim-controle hebben wij de interne beheersingsomgeving onderzocht voor zover dit relevant is voor de bijdrage daarvan aan de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking, die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen. Daarnaast hebben wij een aantal aandachtspunten benoemd waarvan wij het zinvol achten daar bij de controle aandacht aan te besteden.

Wij hebben bij de interim-controle vooral aandacht besteed aan de inrichting van uw interne beheersomgeving en de financiële processen. Daarbij hebben wij de doorkijk gemaakt naar 2023, het jaar waarover waarschijnlijk voor het eerst de rechtmatigheidsverantwoording door het college moet worden afgegeven. In de managementletter gaan wij daar, in hoofdstuk 2, ook uitvoerig op in.

Hierna geven wij aan welke belangrijkste risicogebieden en aandachtspunten voor de jaarrekeningcontrole 2022 van uw gemeente zijn geïdentificeerd. Deze zijn mede bepaald op basis van het overleg wat wij op 14 september 2022 met de auditcommissie hebben gehad.

Aandachtspunten voor controle en rapportage

Voor de jaarrekeningcontrole 2022 onderkennen wij een aantal (bruto) aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich ook voordoen, maar is enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan zullen besteden. De risicogebieden zijn hieronder weergegeven.

- Voortgang investeringsplanning en beheersing van kredieten.
- De waardering en risico-inschatting met betrekking tot lopende grondexploitaties, inclusief de geldende regels rondom het tussentijds winstnemen en de impact van inflatie en kostenontwikkelingen.
- De verantwoording en waardering van voorzieningen voor diverse kapitaalgoederen in relatie tot de aan- of afwezigheid van actuele beheerplannen.
- Naleving van de (Europese) aanbestedingsregels, mede in relatie tot fouten in voorgaande jaren (2021 afwijking € 606.000).
- Uw fiscale positie in het kader van de Vpb.

- Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke interne beheersingsmaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen.
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder de afwikkeling van de over 2021 gerapporteerde onzekerheden (€ 2,9 mln.) en de uitkomsten van uw onderzoek naar de levering van zorg in 2022.
- Uw afhankelijkheid van derden inzake de verantwoording en rapportage (Sociaal Domein, Parkeren en Inkomensregelingen).
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- Ontwikkelingen, actualiteiten en voortgang ICT-transitie (outsourcing ICT infrastructuur)
- De actualisatie van de (fraude-)risicoanalyse.
- De voortgang en status van de (noodzakelijke en gewenste) verbeteringen met betrekking tot de kwaliteit van de interne beheersing in relatie tot de af te geven rechtmatigheidsverantwoording door het college (over boekjaar 2023).

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden interne beheersingsmaatregelen getroffen. Wij hebben ons tijdens de interim-controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen.

Materialiteit

De materialiteitsbepaling bij de gemeente Hoorn is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en op het door uw gemeenteraad op 12 november 2019 vastgestelde controleprotocol 2019 en verder. Voor fouten is deze gebaseerd op 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en voor onzekerheden op 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves. Bij onze controleplanning zijn wij voornamelijk uitgegaan van de cijfers volgens de primaire begroting 2022. Wanneer de jaarrekening 2022 beschikbaar is, zullen wij onze materialiteitsbepaling op basis van de werkelijke cijfers over boekjaar 2022 herzien. Bij de interim-controle is derhalve uitgegaan van:

Bron: begroting 2022	Fouten	Onzekerheden
Materialiteit	€ 2.590.000	€ 7.770.00

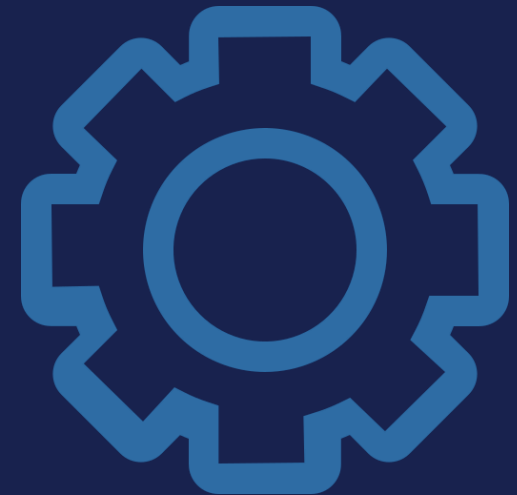
Voor de controle op naleving van de Wet Normering Topinkomens (WNT) hanteren wij een lagere materialiteit. Deze specifieke materialiteitsberekening is verplicht gesteld vanuit het controleprotocol WNT.

Kernboodschappen

De kernboodschappen uit onze interim-controle 2022 hebben wij steeds in de linker kantlijn weergegeven.

2.

Onze evaluatie van uw interne beheersomgeving

2. Onze evaluatie van uw interne beheersomgeving

De interne beheersing ontwikkelt zich positief

Wij voeren vanaf boekjaar 2019 de accountantscontrole van de jaarrekening voor uw gemeente uit. In deze periode bent u actief geweest met het oppakken en doorontwikkelen van de verbijzonderde interne controle, als onderdeel van uw interne beheersing. Het doel hiervan was onder meer om tijdig vast te stellen dat er getrouw en rechtmatig gehandeld is en tevens vast te stellen waar sprake is van risico's of afwijkingen, zodat u daar gelijk op kunt reageren. Hierin werd en wordt vooral een actieve rol gepakt door uw adviseurs interne beheersing.

De uitvoering van de verbijzonderde interne controle heeft onder andere geleid tot een eerste eindrapportage, namelijk met bevindingen over 2021, en inmiddels ook een tussentijdse rapportage met bevindingen over het eerste half jaar 2022. Deze rapportages bevatten naar onze mening belangrijke aanbevelingen voor het verder ontwikkelen van uw interne beheersing. Wij adviseren u daarom ook kennis te nemen van deze rapportages.

De eindrapportage 2021 is overigens pas in mei 2022 aan de directie ter kennisname voorgelegd. Voor de eindrapportage 2022 benadrukken wij dat het belangrijk is dat de eindrapportage zo vroeg mogelijk in 2023 afgerond wordt (uiterlijk april 2023). Daarmee kunnen eventuele uitkomsten van deze rapportage, voor zover van belang voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening, nog worden betrokken in de controle van de jaarrekening 2022. Een tijdige afronding en rapportage van de interne controle uitkomsten is mede van belang voor de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf boekjaar 2023 in de jaarrekening opgenomen moet worden. Verderop in deze managementletter gaan wij nader in op de rechtmatigheidsverantwoording.

Uit de eindrapportage 2021 blijken onder andere de rechtmatigheidsafwijkingen die over het boekjaar 2021 zijn geconstateerd en de voortgang van aanbevelingen die eerder zijn gedaan. Het aantal openstaande aanbevelingen in de eindrapportage 2021 betrof in totaal 25 aanbevelingen. In de tussentijdse rapportage 2022 zijn naar aanleiding van de (verbijzonderde) interne controle over het eerste half jaar 2022 in totaal 5 nieuwe aanbevelingen gedaan en is aangegeven dat er 7 aanbevelingen zijn afgerond. In totaal staan er dus nog 23 aanbevelingen open ten tijde van de tussentijdse rapportage 2022. Wij adviseren u erop toe te zien de nog openstaande aanbevelingen worden opgepakt en afgerond. Wij zien hier een belangrijke rol ook weggelegd voor de verantwoordelijke teammanagers als eigenaar van de processen waar de aanbevelingen betrekking op hebben.

Uit de rapportages blijkt tevens dat teams, onder leiding van de teammanager, steeds vaker de adviseurs interne beheersing, die onder andere verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de verbijzonderde interne controle, weten te vinden. Dit is een positieve doorontwikkeling van de interne beheersing gelet op de verantwoordelijkheden van de 1^e, 2^e en 3^e lijn, zoals deze zijn beschreven in het "3-lines model" (de drie verdedigingslinies). In onze managementletter 2020 hebben wij dit model uitgebreid toegelicht. Wij adviseren u erop toe te zien dat deze positieve doorontwikkeling wordt voortgezet en dat daarmee de rol van de 1^e en 2^e lijn in de interne beheersing steeds groter wordt.

Zoals eerder aangegeven is in de tussentijdse rapportage 2022 een aantal nieuwe bevindingen en daaruit voortkomende aanbevelingen gedaan. Hieronder hebben wij deze bevindingen en aanbevelingen, welke wij onderschrijven, opgenomen:

- Bevinding: In de bevoegdhedenmatrix van Gouw 7 staan actieve accounts voor medewerkers die niet meer in dienst zijn van Hoorn. Daarnaast lijken de bevoegdheden voor sommige functies ruim ingesteld. Voor Gouw 5 zijn de bevoegdheden niet bekeken.

Aanbeveling: Schoon de bevoegdhedenmatrix op en herhaal dit periodiek. En beoordeel of het nodig is de bevoegdheden in Gouw 5 op te schonen.

- Bevinding: De tariefcontrole op Key2Vergunningen is uitgevoerd, maar niet zichtbaar door de applicatiebeheerder teruggekoppeld. Daarnaast is in 2022 geen zichtbare controle uitgevoerd op de tarieven in Centric Leefomgeving.

Aanbeveling: Zorg ervoor dat tariefcontroles aan het begin van het jaar zichtbaar worden uitgevoerd voor alle in gebruik zijnde applicaties en geconstateerde afwijkingen worden gecorrigeerd en zichtbaar worden vastgelegd.

Inmiddels is vanuit interne beheersing geconstateerd dat de tarieven op de export uit Centric Leefomgeving aansluiten met de verordening. Voor komend jaar neemt het Team Vergunningen het aandachtspunt mee.

- Bevinding: De registratie van sleutels en druppels is niet toereikend. Dit blijkt uit gesprekken met HR en de servicedesk. Het is onduidelijk hoeveel sleutels, waaronder lopers, in omloop zijn. Ook voor actieve druppels is niet bekend wie deze in gebruik heeft. Hierdoor is niet bekend wie, waaronder externen, ongewenst toegang hebben tot het stadhuis. Er is geen formele procedure voor uitgifte en registratie.

Aanbeveling: Heroverweeg het sleutel- en toegangsbeleid bij de renovatie van het stadhuis, zodat inzicht in deze facilitaire zaken straks behouden kan worden.

Wij benadrukken dat een goede procedure rondom druppel- en sleutelbeheer van groot belang is voor onder andere u informatiebeveiliging. Doordat het onduidelijk is hoeveel sleutels in omloop zijn en welke personen een sleutel in gebruik hebben loopt u een (groot) risico dat personen toegang krijgen tot (afgesloten) ruimtes en afdelingen. Hierbij is het zelf denkbaar dat personen via deze weg toegang krijgen tot het interne netwerk en systemen.

- Bevinding: Er is beperkte functiescheiding tussen muteren en accorderen van uren. Idealiter voeren medewerkers hun eigen uren in en worden deze geaccordeerd door hun leidinggevende. Ongeveer de helft van de medewerkers met toegang tot Big Ben kunnen voor meerdere collega's zowel muteren als accorderen. Daarnaast wordt in Big Ben alleen geschreven op projecten. Medewerkers hoeven hun overige uren niet te verantwoorden. Zodra niet 100% van contracturen geschreven hoeft worden verliest de urenregistratie aan informatiewaarde en betrouwbaarheid.

Rechtmatigheids- verantwoording uitgesteld tot de jaarrekening 2023

Advies: De urenregistratie is eigenlijk niet gepast is voor kostentoerekening aan projecten. Uren kunnen makkelijk geschoven worden tussen projecten, ten onrechte op een project geboekt worden of verwijderd worden. Projectverantwoording is hierdoor gevoelig voor manipulatie en willekeur. Advies is te onderzoeken hoe deze risico's tot een gewenst niveau terug gebracht kunnen worden.

Wij adviseren om naast bevindingen en advies tevens goede oorzaakanalyses uit te voeren en erop toe te zien dat gedane adviezen tijdig worden opgevolgd.

Het Ministerie van BZK heeft via de nieuwsbrief IBI (nummer 109, juni 2022) aangegeven dat de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording wordt uitgesteld tot de jaarrekening voor het verslagjaar 2023, welke in het kalenderjaar 2024 wordt vastgesteld. Dit betekent dat vanaf dan onze controleverklaring alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de jaarrekening wordt opgenomen) bevat.

De Commissie BBV heeft de herziene kadernota uitgebracht (hierna: Kadernota rechtmatigheid 2023), waarin zij haar visie geeft over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Het doel is uiteindelijk dat gemeente Hoorn zelfstandig de in de Kadernota rechtmatigheid 2023 benoemde rechtmatigheidscriteria (het begrotingscriterium, het M&O-criterium en het voorwaarden criterium) afdekt. De Kadernota rechtmatigheid 2023 is daarmee vooral een belangrijk document voor het college geworden. In paragraaf 1.4 van de Kadernota rechtmatigheid 2023 is een tiental stellige uitspraken gedaan en zijn zeven aanbevelingen gedaan. Deze worden in de Kadernota rechtmatigheid 2023 verder uitgewerkt. Deze stellige uitspraken en aanbevelingen kunnen u helpen bij de verdere implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording binnen gemeente Hoorn.

Een aantal van deze stellige uitspraken en aanbevelingen willen wij graag onder de aandacht brengen:

- De Kadernota rechtmatigheid 2023 introduceert het begrip 'onduidelijkheden'. Dit begrip geeft aan dat er situaties zijn waarin het ook voor het college niet duidelijk is of er rechtmatig gehandeld is. Deze moeten dan worden toegelicht en worden gewogen door het college.
- In de Kadernota rechtmatigheid 2023 wordt ook ingegaan op de toepassing van tolerantiegrenzen, afwijkingen en de weging hiervan. Deze begrippen zijn vooral van belang voor uw intern controleplan.
- De commissie adviseert ook fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de Paragraaf Bedrijfsvoering. Hierover heeft de Commissie BBV in de Notitie Bedrijfsvoering meer geschreven.
- De commissie BBV adviseert eveneens de verordeningen 212, 213 en het normenkader te actualiseren, waarbij zij tevens adviseert om zowel de verantwoordingsgrens als de rapportagegrens op te nemen in de financiële verordening of een beleidsnota rechtmatigheid c.q. normenkader. De modelverordeningen van de VNG zijn hier inmiddels op aangepast.

Ook moeten afspraken met de accountant worden herzien of gemaakt. Hierbij moet u vooral denken aan de scope van de interne controle (getrouwheid versus rechtmatigheid), de documentatie van de uitgevoerde interne controles en de planning van de interne controle. U beschikt over een intern controleplan 2021-2024. Het intern controleplan bevat belangrijke randvoorwaarden om in kalenderjaar 2024 een rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen met betrekking tot verslagjaar 2023, zoals de kaders voor de interne controle en de te toetsen rechtmatigheidscriteria.

De rechtmatigheidscriteria zijn, in lijn met de kadernota, onderverdeeld in het begrotingscriterium, voorwaardecriterium en misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Bij het voorwaardecriterium is aangegeven dat getoetst wordt of bij de uitvoer van beheershandelingen aan de voorwaarden in het geldende normenkader is voldaan. De voorwaarden kunnen hierbij betrekking hebben op: doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, recht, hoogte en duur. Het valt ons op dat het voorwaardecriterium hierbij niet is beperkt tot recht, hoogte en duur, zoals dit wel beperkt is voor de accountantscontrole via het op 12 november 2019 door de raad vastgestelde controleprotocol 2019 en verder. Wij adviseren u na te gaan of het voorwaardecriterium ook voor de interne controle beperkt moet worden. Op dit moment is de interne controle niet dusdanig ingericht dat alle aspecten van het voorwaardecriterium worden afgedekt.

Een verdere uitwerking van het interne controleplan is uitgewerkt in het uitvoeringsplan, zoals vastgesteld door de directie d.d. 4 mei 2022. In het uitvoeringsplan is onder andere de scoping van materiële processen opgenomen en de processen die roulerend intern gecontroleerd worden. Per materieel proces vanuit het uitvoeringsplan heeft u een zogenaamd workpaper opgesteld. In deze workpapers is onder andere het normenkader, de status bevindingen en actiepunten vanuit voorgaande perioden en risico's voortkomend uit het proces opgenomen en hoe de risico af te dekken in de controle opgenomen. De workpapers vormen een goede basis voor het vastleggen van de interne controlewerkzaamheden die ten grondslag gaan liggen aan de uiteindelijke rechtmatigheidsverantwoording. Wij adviseren na te gaan in hoeverre de door uw geïdentificeerde risico's en geformuleerde controlewerkzaamheden aansluiten op de risico's op een afwijking van materieel belang die door ons als accountant zijn geïdentificeerd, zodat wij zoveel als mogelijk gebruik kunnen maken van uw interne controlewerkzaamheden.

Voor verdere informatie omtrent de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en de gevolgen hiervan voor gemeente Hoorn verwijzen wij tevens naar de managementletter 2021 en het accountantsverslag 2021.

U bent bezig met het zetten van een volgende stap in het volwassenheidsniveau van de informatiebeveiliging

Met betrekking tot informatiebeveiliging heeft u beleid opgesteld, namelijk het “Strategisch informatiebeveiligingsbeleid 2019-2023”. Dit strategisch beleid is richtinggevend en kaderstellend en vormt het fundament onder een betrouwbare informatievoorziening. Bij een betrouwbare informatievoorziening hoort ook informatiebeveiliging. Maar wat is informatiebeveiliging? In uw beleid beschrijft u informatiebeveiliging als volgt: “Informatiebeveiliging is het treffen en onderhouden van maatregelen om de juiste beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens te garanderen.”

U bent afgelopen jaren bezig geweest met het zetten van een volgende stap in het volwassenheidsniveau van de informatiebeveiliging. Dit heeft u onder andere gedaan door gebruik te maken van dataclassificatie. Dataclassificatie is, zoals beschreven in “Dataclassificatiebeleid gemeente Hoorn”, het toekennen van een dataclassificatieniveau aan een gegevensverzameling met als doel passende maatregelen te treffen die het gewenste niveau van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid borgen. Bij een gegevensverzameling kunt u bijvoorbeeld denken aan individuele (financiële) applicaties waarin grote hoeveelheden data wordt verzameld. Om het dataclassificatieniveau per gegevensverzameling te bepalen wordt gebruik gemaakt van aparte vragenlijsten. Het normenkader voor deze vragenlijsten is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO is het basishorizontale kader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen en is gebaseerd op de internationaal erkende en actuele normen.

Inmiddels heeft u voor een aantal financiële applicaties (8 in totaal) een dergelijke vragenlijst ingevuld. Wij hebben kennisgenomen van een aantal van deze ingevulde vragenlijsten en geconstateerd dat nog niet voor elke norm vanuit de BIO die relevant is voldaan wordt aan het gewenste basisbeveiligingsniveau. Wij hebben begrepen dat alle bevindingen voor het einde van 2022 worden overgezet in het Information Security Management System (ISMS). ISMS is een systeem van processen, documenten, mensen en technologie die organisaties, zoals de gemeente Hoorn, in staat stelt om informatiebeveiliging te plannen, uit te voeren, controleren en verbeteren (Plan-Do-Check-Act). Vanuit dit systeem vinden tweemaal per jaar gesprekken met de verantwoordelijke teams plaats over informatiebeveiliging.

Op dit moment beschikt u nog niet over een totaal overzicht van alle bevindingen per uitgevoerde beveiligingstoets. Wij adviseren u een dergelijk overzicht, indien ISMS hier niet in voorziet, op te stellen. Op basis van een totaaloverzicht kunt u eenvoudig de voortgang van de nog te maken verbeteringen om aan het gewenste beveiligingsniveau te voldoen monitoren.

ICT-transitie – stel vast dat alle data overgaat

Op dit moment is uw organisatie volop bezig met de ICT-transitie waarmee een groot deel van de ICT-infrastructuur wordt uitbesteed aan een IT-dienstverlener. Met het oog hierop bent u bezig geweest om de organisatiestructuur op IT gebied te wijzigen. De overgang van de ICT-infrastructuur was in eerste instantie halverwege 2022 gepland, maar in de zomer al uitgesteld tot eind oktober 2022. De planning bleek te optimistisch te zijn ingestoken, de beschikbare capaciteit aan de zijde van uw contractpartner en de gebleken complexiteit van de ICT-structuur binnen de gemeente Hoorn hebben tot dit uitstel geleid. De overgang per eind oktober is eveneens niet gerealiseerd, omdat de partij aan wie u heeft uitbesteed de bouw van een aantal applicaties niet op tijd heeft kunnen afronden. Vooralsnog zet u nu in op een overgang medio december 2022.

U wilt stappen zetten op het gebied van treasury en risicomanagement

Bij de datatransitie is het uw bedoeling dat alle data één op één overgaat. Of dit daadwerkelijk ook gebeurt (is) moet zo spoedig mogelijk na het overzetten worden vastgesteld. Bij de controle stelden wij vast dat vooral is nagedacht over de vraag wat er moet worden gecontroleerd, door wie dat moet gebeuren en wie de overgang (al dan niet per applicatie) goedkeurt, maar dat naar onze mening nog in te beperkte mate was uitgewerkt hoe deze controle zou worden uitgevoerd. Inmiddels heeft u hierbij ook om externe ondersteuning gevraagd.

Wij adviseren u om zich frequent en adequaat te blijven laten informeren, omdat veel van uw bedrijfsprocessen (ook niet-financieel) in grote mate geautomatiseerd zijn en ongestoord moeten kunnen blijven werken. Tevens adviseren wij u om een overkoepelend transitieverslag op te laten stellen nadat de overgang heeft plaatsgevonden en voor kritieke processen of applicaties ook een controleverslag met daarin de uitkomsten van de beoordeelde transitie. Uiteraard ontvangen wij deze verslagen ook graag.

Recent heeft u een adviseur treasury en risicomanagement aangesteld. Deze functionaris zal zich in eerste instantie bezighouden met het actualiseren van het treasurystatuut en het maken van een visiedocument/plan van aanpak waarin wordt uitgewerkt hoe het risicomanagement de komende jaren binnen de gemeente Hoorn zal worden vormgegeven. Naar onze mening zijn dit belangrijke onderwerpen, die u kunnen helpen om op deze onderdelen weer verder in control te komen.

Met betrekking tot het treasurystatuut zal meer ingezet worden op maatregelen vooraf in plaats van (achteraf) te reageren op gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan. Door het volgen van renteontwikkelingen en het opstellen, en actueel houden, van een (meerjarige) liquiditeitsplanning, ontwikkelen van rapportages en het opstellen van business impact analyses is het de bedoeling nog meer grip op uw liquiditeitspositie en -behoefte te krijgen. Wij vinden dit een goede ontwikkeling en adviseren u de voortgang te volgen.

Met betrekking tot het verder ontwikkelen van risicomanagement binnen de gemeente, is het vooral uw bedoeling om van een ad hoc proces tot een meer gestructureerde aanpak te komen. Uw adviseur treasury en risicomanagement is van mening dat tot op heden risicomanagement op een te laag niveau is ingestoken en dat de tool waarmee u risico's beheerst, Naris, te beperkt wordt gebruikt en veel (meer dan honderd) risico's bevat die inmiddels verouderd zijn of niet meer van toepassing zijn. Actuele risico's op gebied van klimaat, cyber en de stijgende kosten van levensonderhoud door bijvoorbeeld inflatie, maar ook frauderisico's zijn tot en met 2022 niet of niet expliciet (fraude) opgenomen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zoals deze is opgenomen in de begroting 2023, heeft u expliciet actuele risico's benoemd op het gebied van klimaat, cyber en de stijgende kosten levensonderhoud en toegevoegd aan Naris. Een aantal hiervan is ook opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen omdat deze risico's tot de top 10 risico's behoort met de grootste procentuele invloed op het weerstandsvermogen.

Wij adviseren u bij de verdere ontwikkeling van uw risicomanagement te borgen dat een risicoanalyse geen eenmalige exercitie is, maar meer cyclisch in te bedden in de organisatie. Bij het onderkennen van risico's is het naar onze mening ook belangrijk om vanuit strategisch niveau te beginnen en zo af te dalen naar meer operationele risico's. Door het benoemen van bijvoorbeeld een top-10 of een top-20 van de belangrijkste risico's, deze vervolgens te kwantificeren en het benoemen van beheersmaatregelen ten aanzien

U heeft aandacht voor fraudepreventie en -beheersing

van deze risico's en door daarop ook vervolgens te sturen, denken wij dat het effect van uw risicomanagement ook vergroot zal kunnen worden. Om vervolgens de risicoanalyse ook actueel te houden is ons advies om de risicoanalyse regelmatig te herhalen (integraal bespreken, bijvoorbeeld eens per jaar), maar deze ook een structureel onderdeel van de interne beheersing te maken.

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Op 13 september 2021 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ("NBA") een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring. In 2022 heeft de NBA de notitie 'Frauderisicobeheersing: aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders' uitgebracht. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de raad en het college, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. De verplichte frauderapportage in de controleverklaring wordt overigens "gefaseerd" ingevoerd. Bij "wettelijke controles", zoals bijvoorbeeld gemeenten, zal dit voor verslagjaar 2022 al het geval zijn, bij "niet wettelijke controles", zal dit vanaf verslagjaar 2023 het geval zijn.

Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van organisaties en kan tot grote financiële schade leiden. Het is daarom zowel in uw belang als dat van al uw belanghebbenden, bijvoorbeeld in de paragraaf bedrijfsvoering (als onderdeel van het jaarverslag), expliciet aandacht wordt besteed aan het beheersen van frauderisico's. De Commissie BBV heeft hier ook adviezen over gegeven. Van u, zowel de raad als het college, wordt verwacht dat u frauderisico's in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, ter voorkoming van daadwerkelijke fraude. Door over frauderisico's te spreken zal het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing immers vergroot worden.

De door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse vormt voor controlerend accountants het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisico's. Met het oog op de voor verslagjaar 2022 ingaande rapportageverplichting voor accountants, waardoor zij in hun controleverklaring gaan rapporteren over fraude, zullen wij in 2022 nog nadrukkelijker het gesprek met u (raad en college) aangaan over dit onderwerp. Tijdens de controle spreken wij met u over:

- De frauderisicoanalyse van de organisatie en de organisatie specifieke frauderisico's.
- De evaluatie van frauderisico's die voor de controle het meest van belang zijn.
- Eventuele fraude incidenten en de bijbehorende opvolging.

Vanaf 2022 bespreken wij ook met u wat er in de controleverklaring gerapporteerd wordt, en hoe verwezen wordt naar de door u beschreven risicoanalyse in het jaarverslag. Door tijdig met elkaar in gesprek te gaan over frauderisicofactoren, eerder geïdentificeerde frauderisico's en de rapportage daarover door de accountant, bent u beter in staat om relevante risico's te onderkennen en uw interne beheersing daarop aan te passen of effectiever te maken.

In voorgaande jaren hebben wij u geadviseerd om een integrale frauderisicoanalyse op te stellen en te rapporteren aan de auditcommissie over frauderisico's en de beheersing daarvan. In het voorjaar van 2022 is de "Rapportage frauderisico's – Naar aanleiding van de interne controle 2021" opgesteld, welke in juni 2022 met de auditcommissie is besproken. Met de rapportage heeft het college een belangrijke stap genomen in het kader van fraudepreventie en beheering. Dit heeft echter nog niet geleid tot een "integrale frauderisicoanalyse".

Wij willen het volgende meegeven:

- Zorg ervoor dat de frauderisicoanalyse een dynamisch proces is. Nu worden de risico's geïdentificeerd op het moment dat het interne controleplan per jaarrekeningpost of transactiestroom geactualiseerd wordt. Neem alle onderkende frauderisico's vervolgens op in een integrale frauderisicoanalyse.
- De rapportage is tot stand gekomen op basis van interne controlewerkzaamheden op de rechtmatigheid en de aanwezige interne beheersing, zo staat in het rapport. Concreet houdt dit in, dat in de rapportage risico's zijn opgenomen, welke ook in de interne controleplannen per transactiestroom zijn opgenomen. In de rapportage is echter aangegeven dat niet sprake is van een uitputtend overzicht van onderkende risico's, maar dat gerapporteerd is over de risico's waar gedurende het jaar naar gekeken is in het kader van de interne controle. De rapportages geeft daarmee nog geen volledig beeld van onderkende risico's.
- Niet alle, in de interne controleplannen per jaarrekeningpost, onderkende frauderisico's met een, door u ingeschat, risiconiveau "Hoog" zijn zichtbaar onderdeel geweest bij de (verbijzonderde) interne controle. Ons advies is om toe te zien dat alle onderkende risico's die als "hoog" kwalificeren ook zichtbaar in de interne controle worden betrokken.
- Neem in vervolgrapportages ook een inschatting van de kans en impact van onderkende risico's op. Wanneer u de kans en impact van risico's inschat, helpt dat u bij het maken van keuzes om de risico's te beheersen.

Bij de verbijzonderde interne controle wordt getoetst of geen sprake is geweest van onrechtmatig handelen, met fraude als gevolg. Hieruit zijn, bij de onderdelen die getoetst zijn over verslagjaar 2022, voornamelijk geen fraudesignalen naar voren gekomen. Hoewel de verbijzonderde interne controle een sterk controlemiddel is, is het wel goed om te beseffen dat dit een controlemaatregel "achteraf" is. In het kader van fraudepreventie is het naar onze mening vooral van belang om maatregelen ter voorkoming, dus aan de voorkant, te treffen. Deze zijn er uiteraard ook bij u, zoals functiescheidingen in de diverse processen en de periodieke zichtbare toetsing van de toegekende rechten in systemen. Dit wordt nu grotendeels achteraf door middel van een steekproeven gecontroleerd, terwijl een periodieke beoordeling van de toegekende rechten, waarmee ook functiescheidingen worden afgedwongen, naar onze mening sterker is.

Accountant is verplicht te rapporteren over continuïteit

De accountant is bij "wettelijke controles", zoals bijvoorbeeld gemeenten, vanaf verslagjaar 2022 verplicht om naast fraude, zoals hiervoor aangegeven, tevens te rapporteren over continuïteit. Een aanleiding voor het verplicht rapporteren over continuïteit is de toenemende behoefte aan transparante informatie over bijvoorbeeld gemeente specifieke inzichten en langetermijnperspectieven.

Omdat bij het opstellen van de jaarrekening wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling, is continuïteit ook een belangrijk aandachtspunt voor accountants bij de controle van de jaarrekening.

Het continuïteitsrisico bij gemeenten speelt echter een beperktere rol door de achtervang van hogere overheden en het provinciaal toezicht. Wel is het natuurlijk van belang dat uw gemeente een structureel sluitende meerjarenbegroting heeft. In die zin speelt het 'continuïteitsrisico', zij het in mindere mate, ook bij gemeenten.

Wij vragen u aandacht te hebben voor dit onderwerp, omdat het verplicht rapporteren hierover (vooralsnog) geldt bij alle wettelijke controles, dus ook bij gemeenten.

3.

Procesbevindingen

3. Procesbevindingen

Inleiding

Belangrijk onderdeel van onze tussentijdse controle is het kennisnemen van de opzet van (relevante) financiële processen (de procesbeschrijvingen) en het vaststellen of in de processen de noodzakelijke interne beheersingsmaatregelen zijn opgenomen.

Vervolgens nemen wij kennis van uw vastleggingen van het bestaan van het proces (aantonen aan de hand van één voorbeeld dat het proces gevolgd wordt zoals het is vastgelegd). Deze informatie is van belang voor uw (verbijzonderde) interne controle en de externe controle. Immers, het inzicht verkrijgen in processen geeft u inzicht in de kwaliteit van de processen en bepaalt mede de aandacht die de daarmee verbonden transactiestromen dienen te krijgen in het kader van de (verbijzonderde) interne controle en de externe controle. Een proces met goede interne beheersingsmaatregelen in zich zou in principe minder risicovol zijn en daarmee minder worden betrokken in de gegevensgerichte controlewerkzaamheden, zowel intern als extern.

In de managementletters en accountantsverslagen van voorgaande jaren zijn aanbevelingen opgenomen ten aanzien van de opzet en bestaan van (relevante) financiële processen om de bedrijfsvoering te versterken en risico's te verminderen. Deze aanbevelingen en de voortgang van de realisatie van de aanbevelingen zijn onderdeel van de periodieke rapportages die worden opgesteld naar aanleiding van de verbijzonderde interne controle. Zie verder ook de uitwerking in hoofdstuk 2. Voor de status van de opvolging van eerdere aanbevelingen verwijzen wij u dan ook naar deze rapportages. Ten opzichte van onze eerdere aanbevelingen hebben wij een beperkt aantal nieuwe bevindingen die wij in dit hoofdstuk behandelen.

Zorg voor een actuele onderbouwing van 'oude' vorderingen en schulden

Bij de tussentijdse controle hebben wij onder meer beoordeeld of de financiële administratie actueel is en daarmee in opzet voldoende betrouwbaar is voor de tussentijdse informatievoorziening en straks de jaarrekening 2022. Wij willen u het volgende onder de aandacht brengen:

Crediteurensaldo

In het crediteurensaldo begin oktober 2022 ad € 6.555.000 is in totaal een bedrag van circa € 31.000 opgenomen, waarvan de vervaldatum in 2020 of 2021 ligt. Wij adviseren u na te gaan of dit nog reële schulden zijn en deze posten, indien mogelijk, af te wikkelen. Daarnaast is in het openstaande crediteurensaldo een bedrag van circa € 1.491.000 waarvan de vervaldatum van de factuur in de periode maart tot en met september ligt. Ook hiervan is het van belang om na te gaan of sprake is van reële schulden. Tenslotte zien we dat in het crediteurensaldo een bedrag van circa € 68.000 aan negatieve posten is opgenomen. Deels betreffen dit creditfacturen, maar soms valt uit de omschrijving ook af te leiden dat sprake is van dubbele of onterechte betalingen. Wij adviseren u deze posten uit te zoeken en indien nodig vervolgmaatregelen te treffen.

Debiteurensaldo

Ten tijde van de interim-controle was sprake van een openstaand saldo aan vorderingen van € 6.752.000. Hiervan had een bedrag van € 1.779.000 betrekking op 2021 of eerdere jaren. Wij hebben de posten uit de periode tot en met 2021 doorgesproken met de betrokken medewerkers. Hierbij stelden wij vast dat deze oude openstaande posten onder de aandacht van de betrokken medewerkers zijn en invorderingsmaatregelen getroffen zijn. In een aantal gevallen is ook sprake van onderhandeling of is bezwaar aangetekend tegen de vordering. Een groot deel van het bedrag aan openstaande vorderingen tot en met 2021, in totaal ongeveer € 1.415.000, heeft betrekking op openstaande huurvorderingen op de [REDACTED]. Over het jaar 2022 staat per begin oktober 2022 een bedrag van € 858.000 aan vorderingen op de [REDACTED] open. Momenteel voert u gesprekken met de [REDACTED] om tot afwikkeling van deze vorderingen te komen. Dit loopt samen met een traject tot overdracht van activa aan de [REDACTED] en het uitvoeren van onderhoud door de [REDACTED]. Voor de jaarrekening 2022 adviseren wij u om op basis van de status van de invorderingsmaatregelen op dat moment, de voorziening voor oninbare vorderingen te heroverwegen. Voor wat betreft de openstaande vorderingen op de [REDACTED] adviseren wij u om een position-paper op te stellen, waarmee u inzicht geeft in de volwaardigheid van de openstaande vorderingen.

Jaar	Totaal openstaand bedrag	Aantal openstaande vorderingen
2015	11.044,88	4
2016	3.750,00	1
2017	4.381,48	1
2018	353.977,40	1
2019	363.605,36	8
2020	762.616,18	17
2021	279.826,49	42
2022	4.972.426,39	203
Totaal	6.751.628,18	

Beheer tussenrekeningen

Bij de tussentijdse controle zijn wij nagegaan of er actuele specificaties van de tussenrekeningen beschikbaar zijn en of de saldi op de tussenrekeningen geen oude posten meer bevatten. Wij stelden vast dat van de door ons geselecteerde tussenrekeningen er actuele specificaties beschikbaar zijn. Wat ons daarbij opvalt is dat er, op nagenoeg elk van de tussenrekeningen, nog relatief veel posten uit 2021 of eerdere jaren open staan. Wij adviseren u de saldi nader te analyseren en waar mogelijk de tussenrekeningen leeg te boeken.

Aan de diverse tussenrekeningen zijn medewerkers gekoppeld. Deze medewerkers zijn verantwoordelijk voor het beheer van de aan hen gekoppelde tussenrekeningen. Er is echter, zo begrepen wij, geen sprake van sturing op basis van bijvoorbeeld een totaaloverzicht van alle tussenrekeningen en of de verantwoordelijke medewerkers de tussenrekeningen ook daadwerkelijk regelmatig doornemen. Wij adviseren u om vanuit een centraal overzicht te bewaken dat alle tussenrekeningen periodiek, bijvoorbeeld maandelijks, worden beoordeeld en leeg geboekt.

Met ingang van het jaar 2022 wordt de salarisadministratie in AFAS gevoerd

Met ingang van het jaar 2022 wordt de salarisadministratie in AFAS gevoerd. Bij de loonverwerking van januari zijn verschillen geconstateerd, die uitgezocht moesten worden. Deze verschillen zijn veroorzaakt door onjuistheden in de koppeling tussen AFAS en Key2Financiën. Het gevolg hiervan is dat over periode na januari 2022, de maandelijkse loonjournaalposten vanuit AFAS in eerste instantie niet zijn doorgeboekt naar de financiële administratie. Inmiddels is dit tot en met september 2022 weer gebeurd. Daarnaast bevatten de balansrekeningen van de pensioenen en loonheffingen nog te verklaren verschillen. Er is sprake van verschillen tussen de afdracht volgens SA en de daadwerkelijke betalingen. Deze verschillen worden nog uitgezocht. Voor pensioenen is het verschil tot en met september € 76.000 en voor de loonheffingen betreft het een verschil van € 10.000.

Zodra de koppeling tussen AFAS en Key2Financiën is hersteld, kunnen de resterende personele kosten ook functioneel worden geboekt. Daarbij kan dan ook de aansluiting met AFAS worden vastgesteld en kan beoordeeld worden of voorschotten juist en volledig verrekend zijn. Wij adviseren u dit zo spoedig mogelijk af te ronden. De ervaring leert immers dat hoe groter de getallen worden, hoe lastiger het wordt om aansluiting te vinden. Daarnaast bestaat het risico dat voorschotbetalingen niet meer verrekend kunnen worden.

AFAS verzorgt tevens dat tarieven, zoals premiepercentages voor afdracht van sociale lasten en pensioenen, in lijn met wet- en regelgeving worden ingevoerd in de salarisadministratie. Uit gesprekken met uw Teammanager HR is gebleken dat op de invoer en wijziging van tarieven geen zichtbare interne controle plaatsvindt vanuit de gemeente. Bij de implementatie van AFAS zijn, zo is ons medegedeeld, alle gegevens gecontroleerd in de applicatie. Daarnaast wordt er maandelijks controle op de berekeningen van de salarissen uitgevoerd, waarbij de percentages en tarieven worden meegenomen. Deze controles zijn echter niet zichtbaar gemaakt. Wij adviseren u dergelijke (invoer-)controles periodiek zichtbaar uit te voeren om vast te stellen dat tarieven juist zijn ingevoerd.

U voert tweemaal per jaar een spendanalyse uit

Op basis van uw uitvoeringsplan interne controle 2022 voert u in juli/augustus 2022 een spendanalyse over het eerste half jaar 2022 uit om de rechtmatigheid van inkopen en investeringen vast te stellen. Deze spendanalyse vindt enerzijds plaats door uw inkoopadviseurs en anderzijds door uw adviseurs interne beheersing.

Bij de spendanalyse door uw inkoopadviseurs worden crediteuren, waarvan de uitgaven over een termijn van vier jaar het drempelbedrag voor diensten en leveringen (dreigen te) overstijgen, op basis van de aard van de achterliggende diensten, leveringen of werken toegewezen aan de inkoopadviseurs. Per crediteur wordt vervolgens door de inkoopadviseurs bepaald of de achterliggende opdrachten aanbestedingsplichtig zijn op basis van de Europese aanbestedingsregels, inclusief motivatie waarom de opdrachten wel of niet aanbestedingsplichtig zijn. Deze motivatie wordt vervolgens beoordeeld door uw adviseurs interne beheersing en waar nodig worden aanvullende vragen gesteld. Bij de spendanalyse door uw adviseurs interne beheersing vindt een controle plaats op alle crediteuren die over een termijn van vier jaar de uitvoeringsmaterialiteit (betreft een percentage van de materialiteit) overschrijden. Hierbij wordt niet alleen de motivatie van de inkoopadviseurs beoordeeld, maar wordt daadwerkelijk vastgesteld dat de motivatie aansluit op achterliggende opdrachten en contracten. Door de inkoopadviseurs op deze wijze te betrekken bij de spendanalyse wordt steeds meer invulling gegeven aan het “3-lines model” waarover wij in voorgaand hoofdstuk meer hebben geschreven.

Mogelijke vrijstelling aanlevering productieverantwoording door zorgaanbieders

Ten tijde van de interim-controle hebben wij kennisgenomen van de voorlopige uitkomsten van de spendanalyse en vastgesteld dat sprake is van is van een drietal doorlopende opdrachten die onterecht niet Europees zijn aanbesteed en daarom onrechtmatig zijn. Voor deze opdrachten was in voorgaande jaren reeds een langlopende financiële verplichting onder de niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen opgenomen voor de nog te maken kosten (verplichtingen) voortkomend uit deze opdrachten. Deze nog te maken kosten zijn daarom in eerdere jaren al als onrechtmatig aangemerkt. Inmiddels blijkt dat voor een tweetal opdrachten de verplichtingen te laag zijn ingeschat en dus sprake is van een overschrijding. Deze overschrijding zal in 2022 als onrechtmatig worden aangemerkt. Door uw adviseurs interne beheersing wordt het bedrag van de overschrijding ingeschat op € 50.000 tot € 150.000.

Daarnaast is uit de spendanalyse gebleken dat voor de opdracht inzake de inzet van gebiedsteams door de inkoopadviseur wordt gerefereerd aan een inmiddels afgelopen convenant. Uw adviseurs interne beheersing zijn in overleg met de inkoopadviseur om te onderzoeken of de lasten voortkomend uit de inzet van gebiedsteams rechtmatig tot stand zijn gekomen. Omdat sprake is van een complexe situatie heeft u inmiddels ook uw juridisch adviseur (intern) gevraagd mee te kijken.

Eind november 2022 bent u voornemens de zorgaanbieders een brief te sturen met betrekking tot de jaarverantwoording over 2022. In deze brief gaat u onder meer in op de mogelijke vrijstelling van het aanleveren van een productieverantwoording. Op basis van de afgesloten raamovereenkomst met de zorgaanbieders kunnen zorgaanbieders, onder bepaalde voorwaarden, worden vrijgesteld van het aanleveren van een productieverantwoording. In het geval een zorgaanbieder de geleverde zorg over 2022 volledig heeft gefactureerd, dan zou een productieverantwoording niet noodzakelijk zijn.

De zorgaanbieder moet hiervoor vooraf een verzoek bij uw gemeente indienen om vrijgesteld te worden en uiterlijk 24 januari 2023 moeten alle declaraties over 2023 zijn ingediend door de zorgaanbieder. In de periode tot 10 februari 2023 controleert en verwerkt u vervolgens de declaraties van de zorgaanbieders. Op 10 februari 2023 verstuurt u dan een bericht aan de zorgaanbieders met daarin het saldo van de betaalde zorg over 2022. Uiterlijk 17 februari 2023 moet de zorgaanbieder dan aan u bevestigen dat het overzicht van betaalde en geleverde zorg volledig is, en dat er geen declaraties over 2022 meer zullen volgen. Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan, hoeft geen productie verantwoording meer te worden aangeleverd, en is feitelijk sprake van een vorm van “finale kwijting”. Hiermee heeft u, voor de aanbieders die hieraan meewerken, eerder zicht op de omvang van de lasten, wat uw jaarrekeningproces ten goede komt.

Wat echter wel een aandachtspunt is (en blijft) is de vraag in hoeverre dan vastgesteld kan worden of de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk geleverd is. In voorgaande jaren steunde u hiervoor namelijk voor een groot deel op de controleverklaring bij de productieverantwoording van de zorgaanbieders. In voorgaande jaren heeft u onderzocht in welke mate uw gemeente minder afhankelijk zou kunnen worden van zorginstellingen met betrekking tot de controle of de daadwerkelijke levering van gefactureerde zorg door zorginstellingen aan uw gemeente ook heeft plaatsgevonden. In het afgelopen jaar heeft dit enigszins stil gestaan, mede door personele wijzigingen aan uw kant. Het doel is nog steeds om de controle van de prestatielevering meer in uw eigen

operationele proces te verankeren en niet meer of in ieder geval in mindere mate afhankelijk te zijn van de aanlevering van productieverantwoordingen met controleverklaring door de zorginstellingen.

De versnelling die u in uw proces wilt aanbrengen om eerder zicht te krijgen op de lasten in het sociaal domein, betekent dus wel dat u goed na moet denken over de aanpak om tot voldoende zekerheid over de levering van de gedeclareerde zorg te komen. Dit zult u in uw proces moeten waarborgen, bijvoorbeeld door het uitvoeren van belacties onder uw cliënten. Wij adviseren u om zo spoedig mogelijk een plan van aanpak hiervoor te maken en dat met ons te delen.

Voor de registratie van verhuurcontracten maakt u gebruik van verschillende registraties

De gemeente bezit diverse objecten waarvan een aantal worden verhuurd. Voor deze objecten zijn verhuurcontracten afgesloten met de huurder. De verhuurcontracten worden door u zowel in de vastgoedbeheerssoftware VBS als Excel geregistreerd.

Uit gesprekken met uw medewerkers is gebleken dat contracten niet op een consistente wijze worden geregistreerd in VBS. Hierdoor is geen aansluiting te maken tussen VBS en de financiële administratie. Voor de facturatie van de verhuuropbrengsten maakt u gebruik van een (extracomptabele) Excel lijst die maandelijks door uw medewerkers wordt bijgehouden. Vanuit deze lijst is wel de aansluiting met de financiële administratie te maken.

Gelet op voorgaande adviseren wij u na te gaan wat de toegevoegde waarde is van het gebruik van VBS.

Geen sprake van een uniforme werkwijze bij het vaststellen van subsidies

Inwoners, organisaties en verenigingen kunnen bij de gemeente subsidie aanvragen. De subsidies worden onder andere verstrekt om te werken aan veiligheid, leefbaarheid en de sociale samenhang van de stad. De gemeente kent een twee soorten subsidies, namelijk een structurele subsidies en incidentele subsidies. Incidentele subsidies worden bijvoorbeeld verstrekt voor een bijzonder, vernieuwend project of activiteiten.

Voor incidentele subsidies geldt dat als de subsidies meer dan € 10.000 is er verantwoording moet worden afgelegd binnen 13 weken na afloop van het project of de activiteit. Bij structurele subsidies geldt dat voor 1 juni van het volgende jaar verantwoording moet worden afgelegd. Verantwoording afleggen gebeurt door het indienen van een aanvraag tot subsidievaststelling door de subsidieontvanger.

De gemeente neemt deze aanvraag tot subsidievaststelling in behandeling. Bij het behandelen van de aanvraag tot subsidievaststelling stellen uw medewerkers vast dat de subsidieverstrekking (volledig) is besteed aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt. Aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot subsidievaststelling ligt echter geen uniform werkwijze ten grondslag. Hierdoor ontstaat het risico dat onvoldoende duidelijk is wanneer subsidievaststelling plaats kan vinden, waardoor mogelijk onvoldoende zicht is op de geleverde activiteiten alsmede op de eventuele terug te vorderen subsidiegelden.

Wij adviseren om een uniforme werkwijze te ontwikkelen voor wat betreft subsidievaststelling en ervoor te zorgen dat deze bekend is bij de desbetreffende medewerkers.

Zorg voor een consistente vastlegging van de identificatie

In voorgaande managementletter hebben wij gerapporteerd over het uitvoeren van een verplichte identificatie aan de hand van een identificatiebewijs (bijvoorbeeld via geldig reisdocument en rijbewijs) binnen het proces van het sociaal domein. Voorgaand jaar hebben wij geconstateerd dat er geen vastlegging plaatsvindt in het dossier van de cliënt, waardoor achteraf niet is vast te stellen of de verplichte identificatie daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.

Op basis van gesprekken met uw medewerkers zien wij dat u deels opvolging heeft gegeven aan dit advies. De vastlegging van de identificatie wordt inmiddels door het systeem, Mens Centraal, afgedwongen. Echter de manier van vastleggen van de identificatie is nog “vormvrij” en vindt daarom niet op consistente wijze plaats.

Wij adviseren u er voor te zorgen dat de wijze van vastleggen van de identificatie op consistente wijze gebeurt, bijvoorbeeld door het documenteren van het soort identificatiebewijs dan gehanteerd is bij de identificatie, de laatste vier tekens van het identificatiebewijs en de datum van afgifte van het identificatiebewijs.

4-ogen principe beschikking

Een van de voorwaarden voor het leveren van zorg in het kader van de Jeugdwet en/of Wmo is dat er een besluit ten grondslag ligt aan de geleverde zorg. Op basis van uw eigen beleid dient in een aantal voorgeschreven gevallen een controle plaats te vinden op het concept besluit dat op is gesteld door de sociaal werker / jeugdwerker. Deze controle dient te worden uitgevoerd door een andere medewerker dan de medewerker die het concept besluit heeft opgesteld (4-ogen-principe).

Uit de procesbeschrijving die is opgesteld voor de Jeugdwet en Wmo blijkt dat het systeem het 4-ogen-principe in de voorgeschreven gevallen niet afdwingt. Hierdoor bestaat het risico dat een besluit niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen en mogelijk zorg onterecht wordt geleverd.

Wij adviseren u te onderzoeken of het mogelijk is dat het systeem in de voorgeschreven gevallen het 4-ogen-principe afdwingt, alvorens het besluit definitief wordt gemaakt.

4. Overige onderwerpen

4. Overige onderwerpen

Uw huidige (voorzichtige) inschatting is dat het in 2024 weer mogelijk is om voorzieningen voor meerjarig groot onderhoud te treffen

Uw gemeente gaat voor het groot onderhoud uit van de jaarlijks beschikbare budgetten, die soms al geruime tijd geleden vastgesteld zijn. Er wordt niet uitgegaan van een inventarisatie van het benodigde onderhoud. In de praktijk betekent dit dat u vooraf goed weet wat de jaarlijkse kosten voor groot onderhoud zullen worden (te weten het begrote bedrag), maar dat daardoor mogelijk niet al het noodzakelijke groot onderhoud op basis van de meerjarenonderhoudsplannen wordt uitgevoerd. De mogelijkheid dat noodzakelijk onderhoud niet wordt uitgevoerd wordt momenteel groter, door het gestegen kostenniveau in de afgelopen periode. Omdat u al over meerdere jaren budget gestuurd het grootonderhoud wordt uitgevoerd, kan uiteindelijk het door u gewenste onderhoudsniveau van het vastgoed mogelijk niet meer bereikt worden. Daarnaast ontstaat er ook (een risico op) achterstallig onderhoud. Wij begrepen van de betrokken medewerkers overigens dat dit risico zich in de praktijk nog niet in belangrijke mate voordoet.

Mede ingegeven vanuit vereisten uit het verslaggevingsstelsel, maar met name ook vanuit de behoefte aan uw inzicht in toekomstige onderhoudslasten, is het uw voornemen om voor een planperiode van 10 jaar het gewenste inzicht te hebben in de kosten van groot onderhoud en dit te vertalen naar integrale beheerplannen. Op basis daarvan wilt u weer voorzieningen voor meerjarig groot onderhoud te treffen en deze in een cyclus van vier jaar te evalueren. Met de integrale beheerplannen verkrijgt u zicht in het meerjarig onderhoud en de kosten daarvan en kunnen mogelijk weer voorzieningen getroffen worden. Dit alles zijn belangrijke stappen om het meerjarig onderhoud beter te kunnen beheersen.

Wij hebben vernomen dat voor alle objecten jaarplannen beschikbaar zijn waaruit de staat van onderhoud en het uit te voeren onderhoud blijkt. Deze plannen moeten vervolgens worden vertaald naar de integrale beheerplannen. Uw ambitie was daarin in 2022 reeds grote slagen gemaakt te hebben. In de praktijk blijkt echter dat het meer tijd kost om iedereen in de organisatie goed mee te nemen om de overgang te maken om te werken vanuit beheerplannen in plaats van uit jaarbudgetten. Om hieraan te wennen heeft het college ervoor gekozen om eerst een pilot met het wegenbeheerplan te draaien. Daarvoor is nu een concept-meerjarenbeheerplan opgesteld waarmee het komende jaar gewerkt zal worden onder aansturing van de nieuwe coördinator. Daarna zullen de andere beheerplannen (zoals groen, straatmeubilair en verharding) opgesteld worden. Wij hebben begrepen dat voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte uw huidige voorzichtige inschatting is dat dit in 2024 weer mogelijk zal zijn. Dit is een jaar later dan uw vorige inschatting.

Voor het gebouwenbeheer geldt specifiek dat aan uw raad nog een besluit over de vastgoedstrategie voorgelegd zal worden. Met dat besluit wordt dan antwoord gegeven op de vraag welk vastgoed tot uw kerntaken behoort en wat ook niet. Dit is uiteraard een belangrijk uitgangspunt voor het opstellen van de beheerplannen voor dit type vastgoed.

Wij adviseren u dit proces goed te blijven volgen en de raad periodiek over de voortgang te (blijven) informeren.

Het gemeentelijke rioleringsplan is opgesteld voor de periode 2022-2027

In 2021 is het gemeentelijk rioleringsplan voor de periode 2022-2027 opgesteld. Een nieuw plan was nodig omdat de planperiodes van de bestaande plannen waren verstreken. Dit plan zal dienen als onderbouwing voor de volgende posten in de jaarrekening 2022:

- Een egalisatievoorziening voor het groot onderhoud aan de riolering.
- Een spaarvoorziening voor toekomstige investeringen in de riolering.
- Een bestemmingsreserve voor efficiency voor- en nadelen tijdens de uitvoering van het rioleringsplan.

Daarmee wordt in de jaarrekening 2022 ook een wijziging in het vormen van voorzieningen en reserves doorgevoerd ten opzichte van de jaarrekening 2021. Toen was immers alleen sprake van een spaarvoorziening en een bestemmingsreserve voor groot onderhoud. Wij achten het een prima ontwikkeling dat u in 2022 overgaat tot een (weer) vormen van een voorziening voor het groot onderhoud aan het rioolsysteem. Een voorziening geeft immers beter dan een bestemmingsreserve het bekleemde karakter van de middelen die voor toekomstig onderhoud in de balans worden opgenomen. Wel stelt het vormen van een voorziening blijvend hoge(re) eisen aan het volgen van de ontwikkeling van de diverse schattingselementen die in het rioleringsplan zijn opgenomen, zoals bijvoorbeeld de levensduur van de verschillende onderdelen van het systeem, de toegepaste rentepercentages en de baten uit kwijtscheldingen. Als de praktijk de komende jaren uitwijst dat de aannames hierin niet meer passend zijn, dan kan dit gevolgen hebben voor de noodzakelijke omvang van de onderhoudsvoorzieningen en/of de dotaties daaraan.

Een andere zeer belangrijke factor die van invloed kan zijn op de omvang van de voorziening en de dotaties daaraan is de ontwikkeling van de prijsindexcijfers. Het plan is eind 2021 opgesteld op basis van het toen geldende prijsniveau en gedurende de gehele looptijd met dit prijsniveau doorgerekend. Dat betekent dat prijswijzigingen direct doorwerken in de hoogte van de toekomstige dotaties. Gegeven de huidige omvangrijke prijsstijgingen kan dit in de komende jaren tot aanzienlijke stijgingen van de noodzakelijke dotaties leiden waarmee u in de begroting dient rekening te houden.

Ten slotte wijzen wij u erop dat u de komende jaren administratief goed onderscheid moet blijven maken tussen de spaarcomponent en de onderhoudscomponent van de uitgaven aan de riolering.

Ontwikkelingen in de grondexploitaties vragen uw aandacht

Als onderdeel van onze controle hebben wij met uw medewerkers gesproken over de risico's en aandachtspunten ten aanzien van de grondexploitatie, die relevant kunnen zijn voor het opstellen en controleren van de jaarrekening 2022. Op basis hiervan willen wij het volgende met u delen:

Voortgang lopende exploitaties

De jaarrekeningpost ten aanzien van de grondexploitaties is inherent onderhevig aan subjectieve schattingselementen door de invloed van parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten). Deze parameters zijn bepalend voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en kosten en daarmee ook op de jaarlijks te bepalen tussentijdse winstneming op basis van de POC-methode of een verliesvoorziening indien sprake is van een geprognosticeerde negatieve eindwaarde.

Bij uw gemeente is momenteel sprake van twee lopende grondexploitaties: Bangert en Oosterpolder én Zevenhuis. In het volgende overzicht hebben wij de boekwaarde per 31 december 2021 en de inschatting van de nog te maken kosten en opbrengsten, zoals deze in de jaarrekening 2021 zijn opgenomen, weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2021	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten	Verwachte einddatum - nominaal	Verwachte eindwaarde - incl prijsstijgingen en rente	Verwachte einddatum
Complex						
Bangert en Oosterpolder	-8.341	29.482	26.116	-4.975	-4.879	31-12-2025
Zevenhuis	167	1.062	7.013	-5.784	-6.119	31-12-2025
Bron: jaarrekening 2021, bedragen x € 1 mln.						

Door de verwachte resterende looptijd van beide exploitaties en de boekwaarde per 31 december 2021 (een nadelig bedrag betekent dat er sprake is van een hoger bedrag aan verkopen ten opzichte van de gemaakte kosten) lijkt de impact van de hiervoor genoemde schattingselementen wellicht minder te zijn, dan in het geval sprake is van exploitaties waar de einddatum verder in de tijd licht. Bij een langere looptijd betekent immers dat sprake is van een grotere invloed van schattingselementen, waardoor een verwachte einduitkomst minder goed te voorspellen valt of aan meer onzekerheden onderhevig is.

Zevenhuis

Bij het complex Zevenhuis lijken vooralsnog de risico's gering te zijn en wordt naar verwachting van het college de exploitatie in 2025 afgesloten. De laatste kavels zijn verkocht, waardoor geen sprake meer is van onzekerheden ten aanzien van de (nog te realiseren) opbrengsten. De resterende boekwaarde lijkt daarmee voldoende te zijn om de nog te maken kosten te kunnen dekken.

Bangert en Oosterpolder

Bij het complex Bangert en Oosterpolder is enige vertraging ontstaan, waardoor mogelijk de verwachte einddatum naar achteren (2027) gaat schuiven. In de fasering schuiven vooral fase 5B Zuid en fase A Zuid verder naar achter. In fase 5B Zuid kunt u nog niet starten met de ontwikkeling. De gemeente heeft nog geen overeenkomsten gesloten met de verschillende grondeigenaren. Fase A Zuid is geheel in eigendom van de gemeente. Er is in 2022 gestart met de planontwikkeling van dit deel. De start van fase A zuid verloopt moeizaam. Dit komt onder ander door de verschillende hindercontouren die op dit plan liggen. Er moeten verschillende onderzoeken worden uitgevoerd voor de fase. De invoering van Omgevingswet heeft ook invloed op de planning. Dit alles leidt ook tot uitdagingen met betrekking tot de inzet van de ambtelijke capaciteit.

Tot op heden, zo geeft u aan, lijken de huidige economische omstandigheden nog geen invloed te hebben op de verkoopprijzen in dit complex. Gelet op de hoge inflatie en de stijging van de hypotheekrente ziet u dit wel als een risico wat zich voor zou kunnen gaan doen de komende tijd. Ook de in de nog te maken kosten ziet u risico's door onder meer de schaarste aan grondstoffen en materialen. Wij hebben begrepen dat u door het maken van keuzes, bijvoorbeeld bij de realisatie van kunstwerken (bruggen, duikers

et cetera) voor goedkopere alternatieven te kiezen, onderdelen te laten vervallen of naar goedkopere alternatieven te zoeken, u de financiële risico's in de greep probeert te houden.

Gelet op de mogelijke impact van de huidige economische ontwikkelingen op de waardering van de grondexploitatie, met name Bangert en Oosterpolder, adviseren wij u om de betrouwbaarheid en redelijkheid van de belangrijkste schattingselementen ten behoeve van de jaarrekening 2022 tijdig te evalueren en de uitgangspunten die hieraan ten grondslag liggen, waar nodig, te actualiseren. De onderbouwing van de uitgangspunten en veronderstellingen, waaronder de te hanteren parameters, achten wij van groot belang. Wij adviseren u kritisch te blijven kijken naar de verschillende scenario's welke zijn opgenomen in de risico analyse van Bangert en Oosterpolder. Zo houdt u inzicht in eventuele schattingsonzekerheden. Wij adviseren u tevens om het MPG2023 voor de jaarrekening 2022 op te stellen en door de raad vast te laten stellen. De huidige ontwikkelingen kunnen immers een grote impact op de waardering van de grondexploitatie hebben.

Nieuwe exploitaties

Momenteel treft u voorbereidingen voor een aantal nieuw te openen grondexploitatie, waaronder het oude hockeyveld, Knarrenhof, Pelmolenpad, Bobeldijkweg fase 2 en Stationsgebied. Voor de jaarrekening 2022 is van belang dat baten en lasten die voor deze exploitatie worden of zijn gemaakt, pas onder de grondexploitatie verantwoord kunnen worden, wanneer er een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Mocht al sprake zijn van kosten die gemaakt zijn, dan kunnen die als voorbereidingskosten als kosten van onderzoek en ontwikkeling onder de immateriële vaste activa verantwoord worden. Wij verwijzen hiervoor ook naar onze eerdere rapportages en de Notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving' van de Commissie BBV (waarin onder andere de voorwaarden voor activeren van voorbereidingskosten zijn opgenomen). In dit verband is ook relevant dat u bewaakt dat reeds geactiveerde voorbereidingskosten (ultimo 2020 betrof dit een bedrag van € 627.000) tijdig worden toegerekend aan een geopende grondexploitatie. Wanneer dat niet lukt, dient alsnog een last genomen te worden.

Evalueer tijdig de omvang van de uitgevoerde deelwaarnemingen

Voor het uitvoeren van diverse deelwaarnemingen, als onderdeel van uw verbijzonderde interne controle, maakt u gebruik van de zogenaamde scoping. De scoping betreft een instrument waarbij u uw financiële administratie, op basis van onder andere de FCL (kostenplaats) en ECL (kostensoort) combinaties, heeft 'opgeknippt' naar transactiestromen die qua aard gelijk zijn aan elkaar. Een van de onderkende transactiestromen betreffen de 'Memoriaalboekingen'. Uit analyse van deze transactiestroom blijkt echter dat de achterliggende data qua aard toeziet op andere transactiestromen, zoals bijvoorbeeld de specifieke uitkeringen. Wij hebben met uw adviseurs interne beheersing afgesproken dat de transactiestroom memoriaalboekingen nader wordt geanalyseerd en worden toegewezen aan reeds onderkende transactiestromen.

Daarnaast is het van belang dat u, mede op basis van de scoping waarbij de transactiestroom memoriaalboekingen nader is toegewezen, tijdig evalueert of de omvang van het aantal uitgevoerde deelwaarnemingen per (belangrijke) transactiestroom voldoende is. Bij het evalueren van de omvang dient u rekening te houden met de geldende (uitvoerings)materialiteit, de gekozen risico-inschatting (laag, normaal of hoog) en de gekozen controlestrategie, zoals opgenomen in uw uitvoeringsplan interne controle

2022. Door deze evaluatie tijdig uit te voeren voorkomt u het risico dat op een laat moment nog een (groot) aantal deelwaarnemingen moeten worden verricht.

Borg- en garantiestellingen – blijft alert

Uw gemeente staat garant voor een aantal leningen aan instellingen met een maatschappelijk belang, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen directe en indirecte borgstelling. Bij een directe borgstelling kan de gemeente direct door de bank aangesproken worden om de borg te betalen op moment dat de partij waarvoor u borg staat niet meer aan de rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen. Dit zal het geval zijn als een partij in surseance van betaling of faillissement raakt. Bij indirecte borgstellingen staat een andere instantie borg en staat de gemeente garant als de betreffende instantie zelf niet meer voldoende middelen heeft om verliezen m.b.t. borgstellingen op te vangen. In dat geval verstrekt de gemeente een renteloze lening.

In de praktijk zien wij dat steeds meer organisaties moeilijker aan hun verplichtingen kunnen voldoen en dat een gemeente wordt aangesproken op de borg- of garantstelling. Voor zover wij konden nagaan, is dit momenteel bij uw gemeente nog niet het geval geweest.

Wij adviseren u om de borg- en garantstellingen te beoordelen op het risico van aanspraken richting uw gemeente en de mogelijk financiële gevolgen in beeld te brengen. Wij adviseren u tevens om de komende jaren, gezien de economische situatie momenteel, periodiek de risico's welke de borg- en garantstellingen met zich mee (kunnen) brengen zichtbaar te beoordelen en indien noodzakelijk, maatregelen te treffen.

Onderzoek of u een voorziening voor “verlofsparen” moet treffen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden.

Wij adviseren na te gaan welke medewerkers gebruik maken van 'verlofsparen' en specifiek voor deze medewerkers op basis van de omvang van het totaal gespaarde vakantie-uren een voorziening te vormen.

Aandachtspunten voor de controle van de jaarrekening 2022

Op basis van de bevindingen in deze managementletter, ervaring met (wijzigingen in) de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de controle over het boekjaar 2021 onderkennen wij de volgende aandachtspunten voor de jaarverslaggeving en controle van de jaarrekening 2022:

- Tijdig (en met de raad gecommuniceerd) normenkader 2022.

- Tijdige en volledige oplevering van de jaarstukken 2022 (compleet boekwerk), inclusief de zichtbare interne controle op de naleving van de verslaggevingsvoorschriften (BBV) door middel van volledig invulling van de (door ons aan u) aangeleverde Checklist BBV.
- Tijdige, betrouwbare en volledige aanlevering van documentatie. Hanteer hiervoor de formats voor de belangrijkste posten voor uw opsteldossier van de jaarrekening. Zo bent u volledig in het verzamelen van de informatie voor zowel de accountant als uw balansdossier.
- Zichtbare aansluitingen tussen jaarrekening, financiële administratie, sub administraties, primaire begroting en begroting na wijzigingen (nulproef).
- Het tijdig analyseren van begrotingsoverschrijdingen.
- Adequate voorbereiding van de WNT-verantwoording in de jaarrekening 2022, door de verantwoording intern te laten toetsen aan de hand van de wetgeving. In de praktijk zien wij met name dat niet alle of onjuiste looncomponenten tot het bezoldigingsbegrip gerekend worden (overigens speelde dit niet bij gemeente Hoorn voor 2022).
- Het tijdig opleveren van de SiSa-bijlagen door de verantwoordelijke afdelingen, zodat de interne controle op de SiSa-regelingen tijdig afgerond kan worden. Hierbij dient u rekening te houden met het feit dat het aantal SiSa-regelingen ten opzichte van voorgaand verslagjaar wederom is toegenomen.
- Bij specificaties en onderbouwingen waarbij sprake is van complexiteit of subjectiviteit (schattingen) de opbouw van de post, uitgangspunten en berekeningswijze uitwerken in een geschreven toelichting ('position paper'), zodat de uitgangspunten en berekeningen snel door ons geïnterpreteerd kunnen worden en wij tot een goed begrip van de betreffende onderdelen kunnen komen. Wij achten dit voornamelijk van belang bij:
 - Waardering van de grondexploitatie.
 - Waardering van uw vastgoed. Wij vragen om een analyse van het vastgoed dat niet meer voor de publieke taak aangewend wordt, om te bepalen of er mogelijk sprake is van een duurzame waardevermindering.
 - Waardering van de voorzieningen. Wij vragen aan te tonen dat het gemeentelijk rioleringsplan dat als basis zal dienen voor de voorziening in de jaarrekening 2022 met aantoonbaar voldoende waarborgen voor de robuustheid van het plan tot stand gekomen is.
 - Waardering van uw vorderingen. Wij vragen om een analyse van de invorderbaarheid van diverse verschillende vorderingen, waaronder debiteuren sociale zaken. Graag ontvangen wij een onderbouwing van de gehanteerde oninbaarheidspercentages.
- Zichtbare analyse van de activa van uw gemeente naar de stand per 31 december 2022, om vast te stellen dat alle activa met een boekwaarde nog bestaan en in eigendom zijn van de gemeente.
- Voortdurende aandacht voor de aangifte vennootschapsbelasting en de voorbereiding hierop.
- Tijdig afronden van de spendanalyse in het kader van de Europese aanbestedingsregels en het bepalen van de mogelijke afwijking voor 2022.
- In toenemend mate is de gemeente door uitbesteding van activiteiten afhankelijk van derde partijen voor de tijdige (en juiste) aanlevering van informatie. Mede gezien de ervaringen van uw gemeente in de afgelopen jaren is het van essentieel belang met

deze derde partijen scherpe afspraken te maken en na te leven, zodat de verantwoordingsinformatie voor de vaststelling van de jaarrekening door het college beschikbaar is. Aandachtsgebieden hierbij zijn onder andere:

- Verantwoordingsinformatie vanuit zorginstellingen voor Jeugd en Wmo.
- Verantwoordingsinformatie vanuit WerkSaam West-Friesland inzake de uitkeringen sociale zaken.
- Verantwoordingsinformatie vanuit Zevenhuis inzake de grondexploitaties.
- Facturatie door leveranciers inzake de (volledigheid van) verplichtingenadministratie.

Het is van belang dat uw organisatie stuurt op tijdige ontvangst van bovengenoemde informatie vanuit derde partijen.

 PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS